

EVROPSKI PARLAMENT

2009 - 2014

Dokument zasedanja

1.7.2013

B7-0342/2013

PREDLOG RESOLUCIJE

ob zaključku razprave o izjavah Sveta in Komisije

v skladu s členom 110(2) Poslovnika

o programu nadziranja Agencije ZDA za nacionalno varnost (NSA), organih za nadzor v nekaterih državah članicah in vplivu na zasebnost državljanov EU (2013/2682(RSP))

**Sophia in 't Veld, Sarah Ludford, Renate Weber, Cecilia Wikström,
Nathalie Griesbeck, Leonidas Donskis, Ramon Tremosa i Balcells,
Marielle de Sarnez, Andrea Zanoni, Hannu Takkula, Michael Theurer,
Gianni Vattimo**

v imenu skupine ALDE

RE\942117SL.doc

PE515.886v01-00

SL

Združena v raznolikosti

SL

Resolucija Evropskega parlamenta o programu nadzorovanja Agencije ZDA za nacionalno varnost (NSA), organih za nadzor v nekaterih državah članicah in vplivu na zasebnost državljanov EU (2013/2682(RSP))

Evropski parlament,

- ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije, zlasti členov 2, 3, 6 in 7, in Pogodbe o delovanju Evropske unije, zlasti njenega člena 16,
- ob upoštevanju Konvencije Sveta Evrope št. 108 z dne 28. januarja 1981 o varstvu posameznikov glede na avtomatsko obdelavo osebnih podatkov in dodatnih protokolov k njej z dne 8. novembra 2001, in priporočil odbora ministrov državam članicam, zlasti priporočila št. R (87) 15, ki ureja uporabo osebnih podatkov v policijskem sektorju, in priporočila št. CM/rec(2010)13 o varstvu posameznikov v zvezi z avtomatsko obdelavo osebnih podatkov pri profiliranju,
- ob upoštevanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, zlasti njenih členov 7 in 8, ter Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (ECHR), zlasti člena 8 o spoštovanju zasebnega in družinskega življenja in člena 13 o učinkovitih pravnih sredstvih,
- ob upoštevanju prava Evropske unije na področju pravice do zasebnosti in varovanja podatkov, zlasti Direktive 95/46/ES o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov, Okvirnega sklepa 2008/977/PNZ o varstvu osebnih podatkov, ki se obdelujejo v okviru policijskega in pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah, Direktive 2002/58/ES o zasebnosti in elektronskih komunikacijah, Uredbe (ES) št. 45/2001 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov v institucijah in organih Skupnosti,
- ob upoštevanju predloga Komisije za uredbo in direktivo o prenovi sistema varstva podatkov v EU,
- ob upoštevanju Sporazuma med EU in ZDA o medsebojni pravni pomoči, ki omogoča izmenjavo podatkov za potrebe preprečevanja in preiskovanje kriminalnih dejavnosti, Konvencije o kibernetiki kriminaliteti (CETS št. 185), sporazuma med EU in ZDA o varnem pristanu, zlasti njegovega člena 3, ter seznama udeležencev sporazuma, sedanjih pogajanj o sporazumu med EU in ZDA o varstvu osebnih podatkov, izmenjanih za namene kazenskega pregona, pa tudi prenove sistema varnega ravnanja s podatki, ki ravnokar poteka;
- ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o pravici do zasebnosti in varstvu podatkov, zlasti resolucije z dne 5. septembra 2001 o obstoju globalnega sistema za prestrezanje zasebnih in komercialnih sporočil (sistem satelitskega prestrezanja Echelon)¹; ob

¹ UL C 72 E, 21.3.2002, str. 221.

upoštevanju sporazuma med EU in ZDA o evidenci podatkov o potnikih (PNR) in sporazuma med EU in ZDA o programu za sledenje financiranja terorističnih dejavnosti (TFTP),

- ob upoštevanju smernic za ureditev računalniških datotek o osebnih podatkih, ki jih je objavila generalna skupščina Organizacije združenih narodov leta 1990,
- ob upoštevanju zakona o domovinski varnosti ZDA (Patriot Act) in zakona o nadzoru tujih obveščevalnih služb (FISA), vključno razdelka 702 spremembe zakona o nadzoru tujih obveščevalnih služb (FISAA),
- ob upoštevanju člena 110(2) Poslovnika,

Program PRISM in nadzorovanje Agencije ZDA za nacionalno varnost (NSA) držav članic EU in Evropske unije

- A. ker so mediji 6. junija 2013 poročali o programu PRISM, programu skrivnega elektronskega nadzora, ki ga Agencija ZDA za nacionalno varnost uporablja od leta 2007; ker je program PRISM nadgradnja programa prisluškovanja telefonskim pogovorom brez sodnega naloga, ki so ga mediji razkrili leta 2005 in je bil uzakonjen leta 2007 z zakonom o zaščiti ZDA (Protect America Act) in s FISAA, ki je uzakonil množično nadzorovanje elektronske pošte, klepetalnic, videov, fotografij, prenosa datotek, podatkov z družabnih omrežij in drugih podatkov, tudi v zvezi z državljani EU¹; ker po trditvah organov ZDA potekata dva programa, eden za pridobivanje metapodatkov o telefonskih komunikacijah, drugi o internetu in elektronski pošti, ki ne moreta biti namenoma ciljno usmerjena na državljane ZDA ali tuje državljane, ki zakonito prebivajo v ZDA ² in zato zajemata druge osebe, med njimi tudi državljane EU;
- B. ker so zasebne družbe, ki spadajo v pristojnost vlade ZDA, med njimi Microsoft, Yahoo, Google, Facebook, PalTalk, YouTube, Skype, AOL, Apple in Verizon, tajno predajale agenciji ZDA za nacionalno varnost osebne podatke, povezane z elektronskimi komunikacijami; ker nekdanje osebje nekaterih teh zasebnih družb zdaj dela za Agencijo ZDA za nacionalno varnost;
- C. ker so ZDA izvajale dejavnosti nadzora in vohunjenja v institucijah EU, tudi tako, da so namestile prisluškovalne naprave v prostorih diplomatskega predstavništva EU v ZDA v Washingtonu in OZN v New Yorku, da so se infiltrirale v računalniška omrežja (elektronsko pošto in notranje dokumente), z Natovih zmogljivosti, ki jih uporabljajo strokovnjaki Agencije ZDA za nacionalno varnost, pa so izvajale kibernetike napade na

¹ Glej dokument Centra za evropske politične študije z naslovom „Open Season for Data Fishing on the Web: The Challenges of the US PRISM Programme for the EU“ (Odperta sezona lova podatke na spletišču: Izzivi ameriškega programa PRISM za EU),

<http://www.ceps.eu/book/open-season-data-fishing-web-challenges-us-prism-programme-eu>

² Glej izjavo predsednika Obame z dne 7. junija 2013,

<http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2013/06/07/statement-president>

in Jamesa Clapperja, nacionalna obveščevalna služba ZDA; program agencije ZDA za nacionalno varnost podatkovnega rudarjenja, imenovan „Boundless Informant“ (Obveščevalec brez meja), ki agenciji omogoča, da obdeluje podatke in jih razvrsti po državah izvora.

EU v Bruslju, zlasti na Svet EU in Evropski svet¹; ker je predsednik Parlamenta zahteval pojasnila v zvezi s tem²; ker so bile tarča nadziranja organov ZDA tudi francoska, italijanska in grška misija pri OZN³;

- D. kjer je Komisija organom ZDA 10. junija 2013 poslala pismo, v katerem je izrazila zaskrbljenost EU in navedla podrobna vprašanja o področju uporabe programa in zakonih, ki ga dovoljujejo⁴, in ker je bilo vprašanje obravnavano na srečanju med EU in ZDA v Dublinu 14. junija 2013, kjer je bilo dogovorjeno, da se bo oblikovala čezatlantska skupina strokovnjakov, ki bo razpravljala o vprašanju programa PRISM in zasebnosti;
- E. ker je čezatlantsko partnerstvo izjemno pomembno tako za EU kot ZDA in bi morali ti odnosi temeljiti na lojalnem, spoštljivem in enakopravnem sodelovanju med državami, ki spoštujejo temeljne pravice, demokratičnost in pravno državo;
- F. ker ameriška administracija zatrjuje, da je demokratični in pravosodni nadzor zagotovljen v skladu z ustavo ZDA, ker so pristojni organi Kongresa obveščeni o nadziranju in je sodišče, ustanovljeno z zakonom o nadzoru tujih obveščevalnih, pristojen za odobritev nadziranja elektronskih komunikacij;
- G. ker je skupina 26 ameriških senatorjev iz obeh političnih strank pisala direktorju Agencije ZDA za nacionalno varnost, da se določbe zakona o domovinski varnosti ZDA prikrito razlagajo tako, da se vladi omogoči zbiranje velikega števila zasebnih podatkov o državljanih in da se administracija pri zbiranju neprečiščenih zasebnih podatkov o državljanih zanaša na skupek tajnih zakonov, namesto da bi uporabljala redne sodne naloge ali pooblastila za izredne razmere⁵;
- H. ker pravni sistem ZDA ne zagotavlja varstva oseb, ki niso državljani ZDA, na primer državljanov EU; ker na primer zaščita, ki jo nudi četrti amandma, velja samo za državljane ZDA, ne pa tudi državljane EU in druge osebe, ki niso državljani ZDA;

Sodelovanje držav članic EU z ZDA pri nadziranju

- I. ker so po podatkih medijev, druge države članice, kot sta Nizozemska in Združeno kraljestvo, že vsaj od leta 2010 izmenjevale podatke, zbrane od zasebnih družb preko programa PRISM;

Programi držav članic in nadziranje drugih držav članic, EU in tretjih držav

- J. ker so organi Združenega kraljestva, zlasti vladni urad za informiranje (Government Communications Headquarters) in obveščevalna služba MI6, domnevno vohunili za

¹ <http://www.spiegel.de/international/europe/nsa-spied-on-european-union-offices-a-908590.html>

² http://www.europarl.europa.eu/the-president/en/press/press_release_speeches/press_release/2013/2013-june/html/schulz-on-alleged-bugging-of-eu-office-by-the-us-authorities

³ <http://www.guardian.co.uk/world/2013/jun/30/nsa-leaks-us-bugging-european-allies>

⁴ Ali so državljani EU med ciljnim osebam, ali so podatki neprečiščeni ali omejeni na posebne in posamezne primere, katera merila se uporabljajo, kakšno je natančno področje uporabe, katere opredelitve se uporabljajo in ali jih je možno izpodbijati. Besedilo pisma je dostopno na:

http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/libe/dv/p6_itr_holder_/p6_itr_holder_en.pdf

⁵ Pismo 26 ameriških senatorjev Jamesu R. Clapperju z dne 27. junija 2013; glej

<http://www.guardian.co.uk/world/interactive/2013/jun/28/senators-letter-james-clapper>

politiki in uradniki, ki so sodelovali na dveh srečanjih skupine držav G20 leta 2009, ki sta se ju udeležila predsednik Komisije, predsedstvo Sveta in številni predsedniki vlad držav članic¹, ko so spremljali njihove računalnike, prestrezali telefonske klice med delegati in njihovimi vlada in jim sledili, da bi zagotovili ugoden rezultat za vlado Združenega kraljestva in za srečanje na vrhu, tudi s pomočjo osebja Agencije ZDA za nacionalno varnost, ki je bilo začasno dodeljeno v vladnemu uradu za informiranje v Menwith Hillu v Združenem kraljestvu;

- K. ker vladni urad za informiranje domnevno izvaja program Tempora, ki neposredno prestreza elektronsko komunikacijo, ki se prenaša po vodih, položenih po dnu Atlantskega oceana; ker so kar povprek nakopičene izjemne količine podatkov, ki se jih hrani 30 dni, obdela in analizira ter izmenja z organi ZDA;
- L. ker je komisarka Vivian Reding pisala organom Združenega kraljestva in izrazila zaskrbljenost zaradi poročil medijev o programu Tempora in zaprosila pojasnila o njegovem področju uporabe in delovanju²; ker so organi Združenega kraljestva branili dejavnosti nadzorovanja, ki jih izvaja urad za informiranje, in zatrдили, da deluje v skladu s strogimi in zakonitimi smernicami; ker so druge države članice izrazile zaskrbljenost in kritiko in se spraševale, ali so bili njihovi državljani med tarčami in ali se za program uporablja kakršna koli oblika pravosodnega nadzora³;
- M. ker naj bi tudi druge države članice dostopale do mednarodnih elektronskih komunikacij brez uradnega naloga, pač pa samo na podlagi dovoljenj posebnih sodišč, delile naj bi podatke z drugimi državami (Švedska) in ker bi utegnile povečevati svoje nadzorne zmogljivosti (Nizozemska, Nemčija); ker so druge države izrazile pomisleke zaradi pooblastil tajnih služb glede prisluškovanja (Poljska)⁴;
- N. ker so poročila Parlamenta in Sveta Evrope o izrednih izročitvah in skrivnih zaporih agencije CIA poudarila aktivno in pasivno sodelovanje držav članic EU z ZDA preko sodelovanja tajnih služb; ker so bile v zadnjem času tajne službe in tajni agenti številnih držav obtoženi, da jih tisti, ki so na oblasti, izrabljajo za vohunjenje za opozicijo in novinarji⁵ ali da izvajajo izkrivljene operacije⁶;

Pravo EU in ZDA in pravo EU, ki se uporablja za države članice in sodelovanje z ZDA

- O. ker imajo Evropska unija in njene države članice dolžnost, da varujejo temeljno pravico njihovih državljanov do zasebnosti in varstva osebnih podatkov na podlagi ECHR, Listine EU o temeljnih pravicah, mednarodnih konvencij, državnih ustav, prava EU in nacionalnega prava in suverenosti in pristojnosti EU in njenih držav članic;

¹ Na srečanju držav skupine G20 v Londonu je sodelovalo šest predstavnikov držav članic EU.

² Komisarka je vprašala, ali je program Tempora omejen na vprašanje nacionalne varnosti, ali je poizvedovanje omejeno na posamezne primete ali pa poteka v obliki neprečiščenih podatkov, ali se podatki delijo s tretjimi državami, kot so ZDA, in ali lahko državljani EU uporabijo kakršna koli pravna sredstva, ko gre za njihove podatke.

³ Glej na primer izjavo nemškega pravosodnega ministra.

⁴ Glej <http://euobserver.com/justice/120656>

⁵ Na primer v Bolgariji.

⁶ Glej preiskavo, ki poteka v Luksemburgu.

- P. ker je Evropsko sodišče za človekove pravice razvilo strogo sodno prakso z najstrožjimi merili, ki jih je treba spoštovati pri dejavnostih državnega nadzora nad posamezniki, ki določa, da mora biti vsako poseganje v temeljno pravico državljanov do zasebnosti v demokratični družbi sorazmerno in nujno, da lahko poteka samo, če je dovoljeno z zakonom ter mora biti vključeno v ustrezen demokratični in pravosodni nadzor in če tega ni, lahko takšne dejavnosti ogrozijo ali celo uničijo demokracijo pod pretvezo, da jo branijo;
- Q. ker imajo v skladu s sporazumom o varnem pristanu države članice in Komisija nalogo zagotavljanja varnosti in integritete osebnih podatkov; ker je Komisija na podlagi člena 3 dolžna preklicati ali začasno preklicati sporazum, če se njegove določbe ne spoštujejo; ker so vse družbe, ki jih je imenoval mednarodni tisk, podpisnice sporazuma o varnem pristanu;
- R. ker so ZDA podpisale in ratificirale Konvencijo o kibernetiski kriminaliteti, ki se v ZDA uporablja od leta 2007, s čimer so njena načela postala del njenega nacionalnega prava; ker Konvencija o kibernetiski kriminaliteti določa, da morajo vsi ukrepi za zbiranje dokazov o kaznivem dejanju v elektronski obliki (člen 14) zagotoviti ustrezno varstvo temeljnih človekovih pravic, zlasti tistih iz Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (člen 8, zasebnost) in skladnost z načelom sorazmernosti ter morajo zajemati zaščitne ukrepe, kot so pravosodni ali drug neodvisen nadzor, razloge, ki utemeljujejo uporabo in omejitev področja uporabe in trajanja takšnih postopkov (člen 15);
- S. ker sporazum med EU in ZDA o medsebojni pravni pomoči, ki sta ga ratificirala Unija in kongres ZDA, določa načine zbiranja in izmenjave informacij ter zahtevanja in zagotavljanje pomoči pri zbiranju dokazov, ki se nahajajo v eni državi, z namenom sodelovanja v kazenskih preiskavah ali postopkih v drugi državi;
- T. ker je osnutek uredbe o varstvu podatkov za notranje posvetovanje vseboval določbo, ki bi razkritje podatkov organom v tretjih državah pogojevala s pravno podlago, kot je sporazum o medsebojni pravni pomoči ali mednarodni sporazum ter odobritvijo pristojnega organa za varstvo podatkov¹; ker v končnem predlogu Komisije te določbe ni;
1. poziva k oblikovanju preiskovalnega odbora Evropskega parlamenta v skladu s členom 185 Poslovnika, ki bi preučeval programe nadzorovanja;
 2. poziva predsednika Združenih držav Amerike, naj o vprašanju spregovori na plenarnem zasedanju;

Program PRISM in nadzorovanje Agencije ZDA za nacionalno varnost (NSA) držav članic EU in Evropske unije

3. izraža globok zaskrbljenost zaradi programa PRISM, ki ga organi ZDA izvajajo tajno v sodelovanju z zasebnimi družbami, saj bi to pomenilo, če bodo podatki, ki so zdaj na voljo, potrjeni, resno kršitev temeljne pravice državljanov EU do zasebnosti in varstva

¹ Glej člen 42 razkritega predloga Komisije: <http://statewatch.org/news/2011/dec/eu-com-draft-dp-reg-inter-service-consultation.pdf>

podatkov;

4. poziva organe ZDA naj svojim EU partnerjem na ravni EU in držav članic zagotovi celovite podatke o programu in nadzoru in institucij EU in držav članic, Komisijo, Svet in države članice pa poziva, naj storijo enako; poziva zasebne družbe, naj zagotovijo podatke o njihovem sodelovanju z varnostnimi agencijami ZDA;
5. poziva organe ZDA, naj opustijo in pregledajo vse zakone in programe nadzora, ki kršijo temeljne pravice državljanov EU do zasebnosti in varstva podatkov, suverenost in pristojnost EU in njenih držav članic in Konvencijo o kibernetični kriminaliteti; poziva organe ZDA, naj uvedejo zakone, ki bodo državljanom EU zagotavljali najmanj enake pravice kot državljanom ZDA v zvezi z zasebnostjo, varstvom podatkov in učinkovitimi pravnimi sredstvi;
6. poziva Komisijo, Svet in države članice, naj v razpravah in pogajanjih z ZDA uporabijo vse instrumente, ki jih imajo na voljo, tako na politični in strokovni ravni, da dosežejo zgornje cilje, vključno z zavrnitvijo podpisa trgovskega sporazuma med EU in ZDA, dokler vprašanje nadzora ni rešeno, ter začasno prekinejo izvajanje sporazumov o evidenci podatkov o potnikih (PNR) in programu za sledenje financiranja terorističnih dejavnosti (TFTP);

Sodelovanje držav članic EU z ZDA pri nadzoru

7. izraža zaskrbljenost zaradi novic o domnevnem tajnem sodelovanju držav članic z organi ZDA v sklopu programa PRISM in drugih dejavnosti nadzora;
8. poziva države članice, naj drugim državam in institucijam EU zagotovijo podatke o tem in prekinejo vsakršno sodelovanje z organi ZDA pri množičnem nadzoru državljanov, saj bi vsaka druga poteza pomenila kršitev lojalnega sodelovanja med državami članicami ter med njimi in institucijami EU, pa tudi kršitev temeljne pravice državljanov do zasebnosti in varstva podatkov;

Programi držav članic in nadzorovanje drugih držav članic, EU in tretjih držav

9. izraža globoko zaskrbljenost zaradi razkritij, da so organi Združenega kraljestva domnevno nadzorovali in vohunili za voditelji drugih držav članic in institucijami EU, predvsem iz razlogov, ki niso povezani z nacionalno varnostjo, kot je bilo na primer ob srečanju držav skupine G20; izraža globoko zaskrbljenost zaradi programa Tempora in kršitve temeljne pravice državljanov Združenega kraljestva in EU do zasebnosti;
10. poziva organe Združenega kraljestva, naj svojim državljanom, državljanom EU, drugim državam članicam in institucijam EU zagotovi podatke o zgoraj opisanih dejavnostih in programih in jih nemudoma opusti;
11. poziva države članice, naj preučijo skladnost svojih zakonov, dejavnosti in programov na področju nadzora s sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice in mednarodnimi in evropskim standardi na tem področju, da zagotovijo ustrezen demokratičen in pravosoden nadzor in spoštovanje temeljnih pravic državljanov ter evropskih vrednot, zapisanih v členu 2 PEU;

12. poziva Komisijo in Svet, naj o vprašanjih, ki jih obravnava ta resolucija, razpravljata na prihodnjem zasedanju Sveta PNZ; poziva ju, naj glede na nedavna razkritja opravita pregled protiterorističnih politik in notranjevarnostnih strategij EU, kot je Parlament zaprosil v svojih poročilih;
13. poziva enoto za kibernetško kriminaliteto pri Europolu, naj razišče vohunstvo, katerega cilj je EU, in ga izvajajo ZDA ter druge tuje sile;
14. poziva, naj se Center Evropske unije za analizo obveščevalnih podatkov vključi v pravi institucionalni okvir, in se zanj uporabljajo zaščitni ukrepi in nadzor;
15. obžaluje, da je Komisija iz osnutka uredbe o varstvu podatkov umaknila nekdanji člen 42 (določba o zaščiti pred ameriškim zakonom o nadzoru tujih obveščevalnih služb) in poziva k javnemu in podrobnemu pojasnilu razlogov za to odločitev; poziva Svet, naj ponovno vključi podobno določbo in se obvezuje, da bo storil enako; poziva Svet, naj pospeši svoje delo za direktivo o varstvu podatkov;
16. poudarja, da v demokratičnih in odprtih državah, ki temeljijo na vladavini prava, državljani uživajo pravico, da so seznanjeni z resnimi kršitvami svojih temeljnih pravic, pa tudi da jih prijavljajo, tudi če jih krši njihova lastna vlada; poudarja, da so potrebni postopki, ki bodo prijaviteljem nepravilnosti omogočili razkritje resnih kršitev temeljnih pravic, ter da je treba tem ljudem zagotoviti ustrezno zaščito, tudi na mednarodni ravni; izraža svojo stalno podporo preiskovalnemu novinarstvu in svobodi medijev;
17. poziva institucije EU, naj pregledajo svojo prakso, ki državljanom onemogoča dostop do dokumentov, ki ga jamčijo Pogodbe, Listina o temeljnih pravicah in Uredba 1049/2001, ker bi to lahko škodovali mednarodnim odnosom, s tem pa tujim državam podelijo dejansko pravico veta na dokumente EU, kot se je zgodilo z ZDA pri drugem poročilu skupnega nadzornega organa Euopola o izvajanju sporazuma med EU in ZDA o programu za sledenje financiranja terorističnih dejavnost;
18. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, Svetu Evrope, vladam in parlamentom držav članic, organom ZDA in Organizaciji združenih narodov.